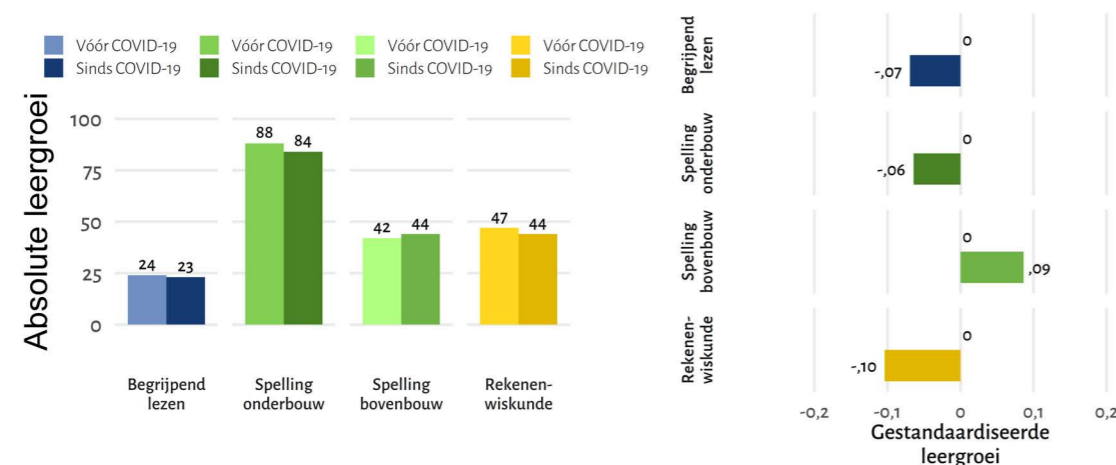

Balans na anderhalf jaar: vertraging leergroei het grootst voor rekenen-wiskunde

In het afgelopen anderhalf jaar hebben scholen in het primair onderwijs twee keer de deuren moeten sluiten: in de tweede helft van het schooljaar 2019/2020 (half maart t/m half mei) en in de eerste helft van het schooljaar 2020/2021 (half december tot begin februari). Eerder heeft het NCO al gerapporteerd over de effecten van de eerste schoolsluiting voor reguliere basisscholen (zie [Factsheet 1](#)) en de effecten van de tweede schoolsluiting (zie [Factsheet 5](#)). Toen concludeerden we dat de gevolgen van een heel jaar waarin leerlingen minder mogelijkheden hadden om fysiek les te krijgen groot waren. De leergroei was bij alle drie de onderzochte domeinen vertraagd, vooral bij begrijpend lezen. Inmiddels zijn de resultaten bekend van de eindtoetsen (E-toetsen) die in mei/juni van het schooljaar 2020/2021 zijn afgenomen. Daarmee kunnen we de gevolgen in kaart brengen van anderhalf jaar waarin leerlingen minder mogelijkheden hebben gehad om fysiek les te krijgen. Heeft de vertraging die we na de eerste en tweede schoolsluiting hebben geconstateerd zich voortgezet of zijn scholen en leerlingen erin geslaagd om de vertraging (deels) in te halen?

In dit factsheet kijken we wederom naar de landelijke cijfers voor de Cito-vaardigheidsscores van leerlingen bij de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. We kijken daarbij naar de leergroei tussen de M-toets in 2019/2020 en de E-toets in 2020/2021 (= sinds COVID-19) en vergelijken dat met de 'normale' leergroei tussen M- en E-toets anderhalf jaar later van vóór COVID-19. Voor die vergelijking gebruiken we de leergroei van de M-toets van 2016/2017 naar de E-toets in 2017/2018 én de M-toets van 2017/2018 naar de E-toets in 2018/2019 (= vóór COVID-19).¹ Omdat de gemiddelde absolute leergroei verschilt per domein en per jaargroep, presenteren we naast de absolute leergroei ook de gestandaardiseerde afwijking (in standaarddeviaties) ten opzichte van de jaren vóór COVID-19. Standaardiseren maakt het mogelijk om de leergroei tussen domeinen te vergelijken op dezelfde schaal, waarbij de nullijn het landelijk gemiddelde weergeeft in de periode vóór COVID-19. Hierdoor kunt u makkelijker zien voor welke domeinen of in welke jaargroepen het verschil in de leergroei het grootst is geweest.

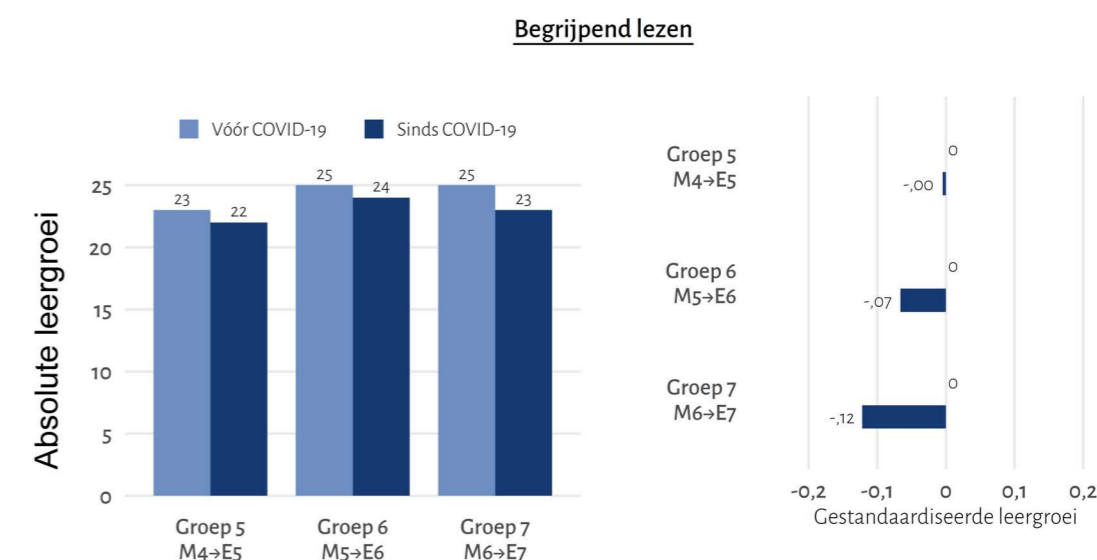

Figuur 1 Gemiddelde leergroei tussen M-toets 2020 en E-toets 2021 begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde: absoluut en gestandaardiseerd verschil

Figuur 1 laat de gemiddelde leergroei zien voor de drie domeinen. Hier zien we dat er bij de domeinen begrijpend lezen en rekenen-wiskunde gemiddeld een lagere leergroei is sinds COVID-19 dan in vergelijkbare perioden ervoor. Waar we in eerdere factsheets de grootste vertragingen bij begrijpend lezen constateerden, zien we nu dat na anderhalf jaar gemiddeld de meeste vertraging in de leergroei is opgelopen bij rekenen-wiskunde. Vergeleken met de periode vóór COVID-19 is de leergroei bij begrijpend lezen gemiddeld 0,07 standaarddeviatie lager waar dit 0,10 standaarddeviatie lager is bij rekenen-wiskunde. Omdat de analyses voor spelling een groot verschil laten zien in de leergroei tussen leerlingen in de onderbouw (groep 4/5) en leerlingen in de bovenbouw (groep 5/6) (zie ook [Figuur 3](#)), splitsen we de analyses bij spelling. Vergeleken met de periode vóór COVID-19 is de leergroei bij spelling voor leerlingen in de onderbouw gemiddeld 0,06 standaarddeviatie lager. Voor leerlingen in de bovenbouw is de leergroei sinds COVID-19 juist gemiddeld 0,09 standaarddeviatie hoger.

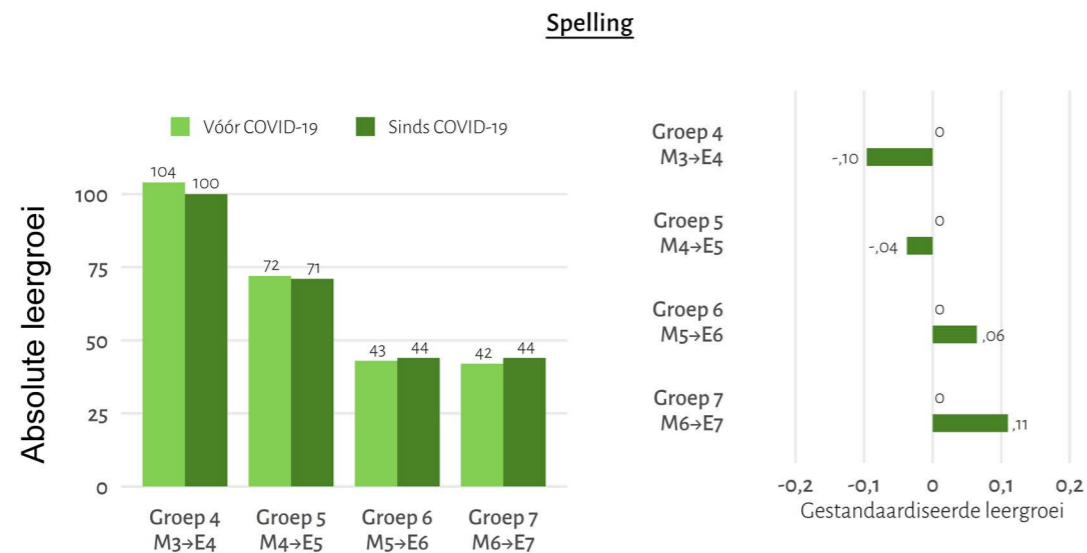
In [figuren 2 t/m 4](#) zien we de leergroei voor de leerlingen van de verschillende jaargroepen² bij respectievelijk begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. **Figuur 2** laat zien dat bij begrijpend lezen de meeste vertraging is opgelopen in de periode van halverwege groep 6 tot eind groep 7. Leerlingen in groep 5 hebben geen vertraging opgelopen, terwijl de vertraging van leerlingen in groep 6 en 7 respectievelijk 0,07 en 0,12 standaarddeviatie bedraagt. **Figuur 3** laat de verschillen meer gedetailleerd zien tussen leerlingen in de onderbouw en bovenbouw voor spelling. De leerlingen in groep 4 hebben met 0,10 standaarddeviatie de meeste vertraging opgelopen in de leergroei sinds COVID-19, waar dit 0,04 standaarddeviatie is voor groep 5. De leergroei van leerlingen in groep 6 en 7 is respectievelijk 0,06 en 0,11 standaarddeviatie hoger sinds COVID-19.

Tenslotte zien we in [figuur 4](#) dat er bij alle jaargroepen gemiddeld een lagere leergroei is bij rekenen-wiskunde sinds COVID-19. Net als bij begrijpend lezen is de grootste vertraging bij rekenen-wiskunde opgelopen door leerlingen in groep 7. De leergroei van deze groep leerlingen is gemiddeld 0,22 standaarddeviatie lager sinds COVID-19. De vertraging in de leergroei voor groep 4, 5 en 6 is (veel) kleiner met respectievelijk 0,11, 0,01 en 0,08 standaarddeviatie lager sinds COVID-19.

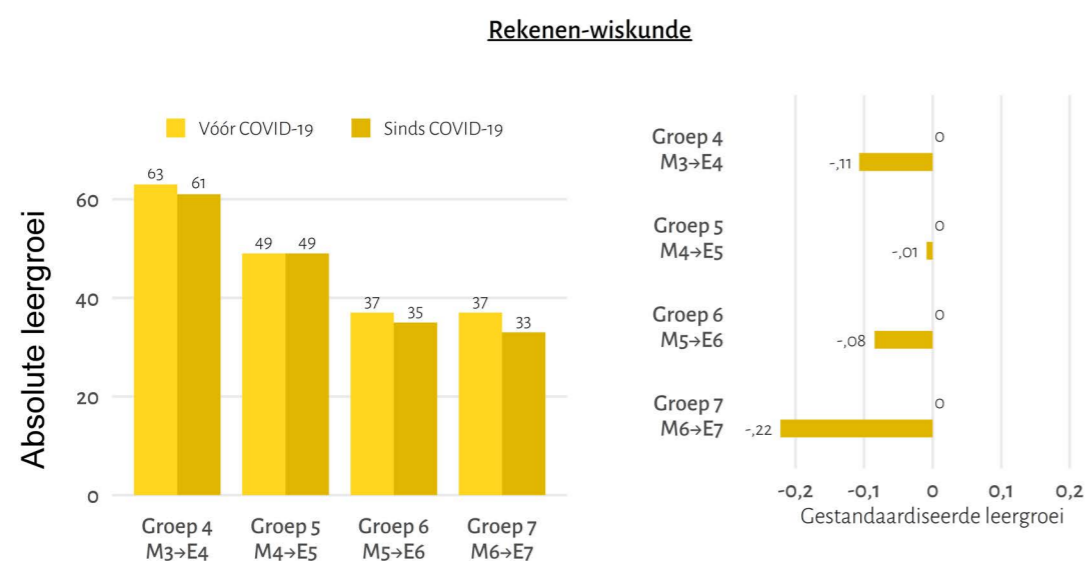

Figuur 2 Gemiddelde leergroei begrijpend lezen tussen M-toets 2020 en E-toets 2021 per jaargroep: absoluut en gestandaardiseerd verschil

Haelermans, C., Van der Velden, R., Aarts, B., Bijlsma, I., Jacobs, M., Smeets, C., Van Vugt, L., & Van Wetten, S. (2021). *Balans na anderhalfjaar: vertraging leergroei het grootst voor rekenen-wiskunde*. NCO Factsheet No. 8

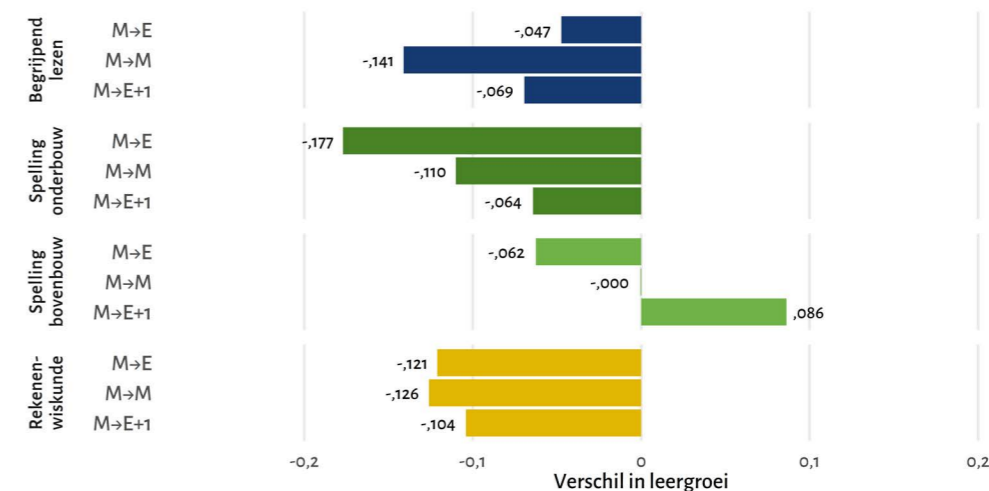

Figuur 3 Gemiddelde leergroei spelling tussen M-toets 2020 en E-toets 2021 per jaargroep: absoluut en gestandaardiseerd verschil

Figuur 4 Gemiddelde leergroei rekenen-wiskunde tussen M-toets 2020 en E-toets 2021 per jaargroep: absoluut en gestandaardiseerd verschil

Als we tenslotte in **figuur 5** de stand van zaken na anderhalf jaar vergelijken met de vertraging in de leergroei die we eerder constateerden na de eerste en tweede schoolsluiting dan zien we dat scholen en leerlingen erin geslaagd zijn een deel van de eerder opgelopen vertraging weer in te halen. Bij begrijpend lezen en spelling onderbouw is de vertraging nog maar half zo groot als deze was na één jaar COVID-19-crisis, en bij spelling bovenbouw is de vertraging zelfs omgezet in een hogere leergroei dan voorheen in een vergelijkbare periode. Alleen bij rekenen-wiskunde zien we dat de vertraging slechts een klein beetje kleiner is geworden.

Figuur 5 Vergelijking gestandaardiseerd verschil na een halfjaar (M-E), één jaar (M-M) en anderhalf jaar (M-E+1)

Let op

Bij de interpretatie van de gepresenteerde gegevens is het belangrijk om daar de volgende nuances bij aan te brengen:

- We hebben alleen gegevens over de vaardigheden in begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. We hebben geen gegevens over hoe de leergroei bij andere vakken zich ontwikkeld heeft en/of de ontwikkeling in de kerndomeinen mogelijk ten koste is gegaan van de andere vakken en/of andere ontwikkelingsgebieden.
- We hebben geen gegevens over de gevolgen van de COVID-19-crisis op de sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen.

Eindnoten

1. We laten de leergroei tussen M7 en E8 buiten beschouwing, omdat de meeste scholen geen E8-toets afnemen. Voor begrijpend lezen wordt ook de leergroei van M3 naar E4 buiten beschouwing gelaten, omdat er geen M3-toets wordt afgenomen.
2. Hoewel we jaargroepen met één groep aanduiden wordt in de berekening van de leergroei ook de 2e helft van de voorafgaande jaargroep meegenomen. Dus als we het hebben over de leergroei in groep 7 dan gaat dit over de leergroei tussen de M-toets in groep 6 en de E-toets in groep 7 anderhalf jaar later.